

کتاب‌شناسی

عین القضاة

همدانی در ایران

کتاب‌شناسی موضوعی

محسن محمدی فشارکی، سعادت سادات موسوی

اشاره

عین القضاة همدانی یکی از بزرگ‌ترین عرفای نامدار ایران زمین است که در همدان به سال ۴۹۰ یا ۴۹۲ ق دیده به جهان گشود. وی در خانواده‌ای صاحب‌کمال بالید و بسیاری از علوم روزگار خویش همچون فقه، اصول، تفسیر، حدیث، کلام و فلسفه را آموخت. پس از چندی به تصوف گرایید و زیر نظر احمد غزالی و شیخ برکه همدانی به سیر و سلوک پرداخت. از سن چهار سالگی شروع به نوشتن کرد و آثار گران‌بهایی را پدید آورد که اگرچه از بسیاری از آنها اثری در دست نیست، با این حال برخی از آنها چون زبدة الحقائق، تمهیدات و نامه‌ها و شکوی الغریب که باقی مانده است، بیانگر روح حقیقت‌جویی و شجاعت بی‌نظیر او در بیان اسرار الهی و پختگی و کمال او در آغاز راه جوانی است. عین القضاة از جمله عرفایی است که نسبت حکومت وقت خویش سخت بی‌اعتنا بود و مریدان را نیز از خدمت سلطان بازمی‌داشت. در بیشتر منابع قدیم چون: خریدة القصر، تمه صوان الحکمة، الانساب، نزهة الازواج، طبقات الشافعية الکبری، الوافی بالوفیات و مجمع الآداب حسد و جهل علمای زمان و ترس ابوالقاسم درگزینی، وزیر سلجوقی، از نفوذ او در میان مردم و برخی رجال درباری را دو عامل عمده در شهادت او معرفی می‌دانند. سرانجام به اتهام سد راه

چکیده: عین القضاة همدانی از بزرگ‌ترین عرفا و متفکران ایران با آثاری عمیق و اندیشه‌های ناب است که محققان بسیاری، کتب، مقالات و پایان‌نامه‌های متعددی پیرامون آراء و افکار او به رشته تحریر در آورده‌اند. نویسندگان در نوشتار حاضر می‌کوشند آثار چاپ شده درباره او شامل کتب، مقالات و پایان‌نامه‌های موجود در ایران تا پایان سال ۱۳۹۲ را معرفی نمایند. در پایان نیز یک فهرست موضوعی الفبایی از کلیه تحقیقات سه‌گانه مذکور را ارائه کرده‌اند. کلیدواژه‌ها: کتاب‌شناسی، عین القضاة همدانی.

- بسطام، داوود؛ بررسی عشق و محبت در آثار احمد غزالی در مقایسه با عین القضاة همدانی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی پرویز عباس داکانی؛ دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی: ۱۳۹۲.

- پارساپور، زهرا؛ تأویلات عرفانی در آثار عین القضاة همدانی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی علی محمد سجادی؛ دانشگاه شهید بهشتی: ۱۳۷۶.

- پرهیزکار، زرین تاج؛ نقد و بررسی ساختار نثر «عین القضاة همدانی» در تمهیدات؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی احمد محمدی؛ دانشگاه آزاد؛ واحد کرج: ۱۳۷۴.

- پورمؤمنی، محمدکاظم؛ وحدت وجود از دیدگاه حسین بن منصور حلاج، احمد غزالی، عین القضاة همدانی و جایگاه ابلیس و انبیاء؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی محمدحسین بیات؛ دانشگاه علامه طباطبایی: ۱۳۸۸.

- تقوایی، منصوره؛ بهره‌های هنری عین القضاة از گزاه‌های دینی در تمهیدات؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی مهدی دشتی؛ دانشگاه علامه طباطبایی: ۱۳۸۹.

- توکل، حدیثه؛ شرح اصطلاحات عرفانی آثار عین القضاة همدانی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی محمدعلی حقیقی؛ دانشگاه باهنر کرمان: ۱۳۸۷.

- جوادپدانه، بهادر؛ سیری در آثار و افکار اکابر صوفیه در باب ابلیس با تأکید بر طواسین حلاج، تمهیدات و نامه‌های عین القضاة همدانی، رساله‌العشق احمد غزالی و امهات آثار عطار و مثنوی مولوی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی محمدابراهیم مالمیر؛ دانشگاه پیام نور: ۱۳۸۴.^۲

- جماعتی، حسین؛ نقش عشق در تکامل انسان از دیدگاه احمد غزالی، عین القضاة و ابن عربی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی قاسم ترخان؛ دانشگاه معارف اسلامی قم: ۱۳۹۰.

- حجتی، مهدیه؛ زیبایی از دیدگاه عین القضاة همدانی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی علی اکبر افراسیاب پور؛ دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی: ۱۳۹۲.

- حسینی، محسن؛ بررسی سیر تحول نثر شاعرانه متصوفه تا قرن هفتم؛ دکتری؛ به راهنمایی تقی پورنامداریان؛ دانشگاه تربیت مدرس؛ ۱۳۸۳.^۳

ایمان مردم به نبوت، اعتقاد به اتحاد خالق و مخلوق، عقیده به امامت امام معصوم، دعوی نبوت و دعوی رؤیت الهی در شب چهارشنبه، هفتم جمادی الاخر سال ۵۲۵ق او را جلوی مدرسه‌ای که در آن تدریس می‌کرده است به دار آویختند.

کتاب‌شناسی آثار قاضی همدانی در ایران، پژوهشی است به روش اسنادی - کتابخانه‌ای، مبتنی بر مقاله «آیین تدوین کتاب‌شناسی» محمد اسفندیاری و برای سهولت دسترسی به منابع و آگاهی از موضوعاتی که مورد تحقیق قرار گرفته است. این پژوهش همچنین بر آن است تا دریچه‌ای باشد برای پرهیز از تحقیقات تکراری و اتلاف وقت و هزینه.

کتاب‌شناسی عین القضاة همدانی، مشتمل بر دو بخش کلی کتاب‌شناسی عین القضاة همدانی در ایران و فهرست موضوعی تحقیقات انجام شده است. بخش نخست دارای سه قسمت معرفی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکتری، کتب و مقالات نوشته شده در ایران به زبان فارسی تا پایان سال ۱۳۹۲ است که به صورت الفبایی گردآوری شده است. از بیان منابع قدیمی که پاره‌ای از آنها پیش از این ذکر شد و همچنین تاریخ‌های ادبیات خودداری کرده‌ایم. در پایان پژوهش نیز یک فهرست موضوعی الفبایی از کلیه تحقیقات سه‌گانه مذکور ارائه شده تا محققان ضمن اطلاع از عناوین پایان‌نامه‌ها و کتب و مقالات مربوطه، اگر در پی تحقیق هستند، از دوباره کاری پرهیز کنند و در صدد انجام پژوهشی تازه باشند و به دنبال بیان ناگفته‌ها باشند. همچنین ذکر این نکته ضروری است که در قسمت فهرست موضوعی برای رعایت احترام به قرآن کریم، این کتاب عظیم الشان آسمانی، با اینکه پیش‌تر گفتیم که ترتیب الفبایی رعایت شده است، عنوان مربوط به آن در ابتدای فهرست موضوعی آمده است.

۱. کتاب‌شناسی عین القضاة همدانی در ایران

۱-۱. پایان‌نامه‌ها

- ابطحی نجف‌آبادی، سید محمدرضا؛ ساختار شکنی در شعر عطار، مولانا و عین القضاة همدانی؛ به راهنمایی انشاء الله رحمتی؛ دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی: ۱۳۹۰.

- اجیه، تقی؛ بررسی و شرح نامه‌های عین القضاة همدانی (ج ۲)؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی محمدباقر کتابی؛ دانشگاه تربیت مدرس: ۱۳۷۴.

- اسماعیل پور، ولی الله؛ بررسی مفهوم جبر و اختیار در متون منشور عرفانی: احمد غزالی، عین القضاة همدانی، روزبهان بقلی شیرازی؛ کارشناسی ارشد؛ بدون ذکر راهنما؛ دانشگاه پیام نور، واحد تهران: ۱۳۶۲.^۱

۲. این پایان‌نامه بدون ذکر نام واحد دانشگاهی در سایت irandoc.ir آمده است.

۳. بخشی از این پایان‌نامه از ص ۱۷۵-۱۳۵ درباره تمهیدات است و از این جهت که سیر تحول نثر شاعرانه متصوفه تا قرن هفتم را دنبال می‌کند در خور توجه است.

۱. این پایان‌نامه بدون ذکر نام استاد راهنما در سایت irandoc.ir آمده است.

- غفوری، محبوبه؛ علم النفس از دیدگاه شیخ اشراق و عین القضاة؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی مریم ابوالقاسمی؛ دانشگاه شهید بهشتی: ۱۳۸۳.

- غیائی، طیبه؛ تحلیل گفتمان انتقادی اندیشه سیاسی - عرفانی عین القضاة همدانی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی سید علی قاسم‌زاده؛ دانشگاه ولی عصر رفسنجان: ۱۳۹۱.

- فتحی، زهرا؛ رساله اضحویه ابن سینا و معادشناسی عین القضاة همدانی.^۵

_____؛ تجلی یگانگی مذاهب در منظومه فکری عین القضاة همدانی.^۶

- فرهادی نیک، لیلا؛ تعلیقات نامه‌های عین القضاة همدانی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی مریم حسینی؛ دانشگاه الزهراء: ۱۳۸۵.

- قرقره چی، یلدا؛ فهرست تحلیلی و موضوعی نامه‌های عین القضاة همدانی (ج ۱)؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی خلیل حدیدی؛ دانشگاه تبریز: ۱۳۸۴.

- کشاورزی، سهراب؛ نقد و بررسی شطحیات در آثار چهار تن از بزرگان ادب فارسی: عین القضاة همدانی، روزبهان بقلی شیرازی، سنایی غزنوی و ابوسعید ابی‌الخیر؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی احمد امیری خراسانی؛ دانشگاه شهید باهنر کرمان: ۱۳۸۵.

- کلاهدوزان، اکبر؛ بررسی و شرح نامه‌های عین القضاة همدانی (جلد اول)؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی محمدباقر کتابی؛ دانشگاه تربیت مدرس: ۱۳۷۵.

- کمال موسوی، اکرم؛ بررسی تأثیرات سوانح العشاق بر نامه‌های عین القضاة و اشعار فخرالدین عراقی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی مریم ابوالقاسمی؛ دانشگاه تربیت مدرس: ۱۳۸۲.

- گنجی، سمیه؛ عادت ستیزی معنایی در نثر عرفانی با تأکید بر تمهیدات، تذکرة الأولیا و اسرار التوحید؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی سید محسن حسینی مؤخر؛ دانشگاه لرستان: ۱۳۸۷.

- مانی، مهنوش؛ بررسی رؤیا در متون منثور عرفانی فارسی تا پیش از قرن هفت و مقایسه آن با روان‌شناسی تحلیلی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی سیده مریم روضاتیان و علی اصغر میرباقری فرد؛ دانشگاه اصفهان: ۱۳۸۹.

- حسینی، نرگس؛ فرهنگ مفاهیم و مصطلحات آثار عین القضاة همدانی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی تقی پورنامداریان؛ دانشگاه الزهراء: ۱۳۸۴.

- خرقانی، زهرا؛ انسان کامل از دیدگاه عین القضاة همدانی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی مرتضی چرمگی عمرانی؛ دانشگاه پیام نور، واحد بجنورد: ۱۳۸۹.

- داوودی، البرز؛ باغ قاضی: مجموعه فرهنگی - آرامگاهی عین القضاة همدانی با نگرش به مفاهیم اصیل معماری ایرانی و اسلامی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی سعید علی تاجر: ۱۳۶۲.^۴

- دُرستان، فرزانه؛ تعلیقه بر تمهیدات عین القضاة همدانی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی محمدحسین سرداغی؛ دانشگاه بین‌المللی امام خمینی قزوین: ۱۳۸۹.

- دماوندی، مجتبی؛ شیطان از دیدگاه عارفان؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی عباس زریاب؛ دانشگاه تربیت معلم: ۱۳۷۱.

- دهقانی ساروکلابی، زهرا؛ سیراندیشه‌های عرفانی در رباعیات بابا افضل، عین القضاة همدانی و علاء‌الدوله سمنانی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی سید مهدی رحیمی؛ دانشگاه بیرجند: ۱۳۸۹.

- رضانی، مهناز؛ عارفان شهید؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی دکتر مظاهر مصفا؛ دانشگاه آزاد؛ واحد تهران: ۱۳۷۳.

- زمانی، محبت؛ بررسی و تحلیل اصول و مؤلفه‌های سوررئالیسم در آثار فارسی احمد غزالی و تمهیدات عین القضاة همدانی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی عبدالله حسن‌زاده میرعلی؛ دانشگاه سمنان: ۱۳۹۲.

- سهرابی، رقیه؛ مبانی و لوازم زیبایی از منظر عین القضاة همدانی، کارشناسی ارشد، به راهنمایی نصرالله حکمت، دانشگاه علامه طباطبائی: ۱۳۹۰.

- سعادت، سحر؛ بررسی تحلیلی - تطبیقی دیدگاه‌های عین القضاة همدانی درباره تأویل و فهم متن؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی مهیار علوی مقدم؛ دانشگاه تربیت معلم سبزوار: ۱۳۸۹.

- شرافتی، محمدعلی؛ نگرش خاص عین القضاة همدانی به عشق؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی عباس محمدیان؛ دانشگاه تربیت معلم سبزوار: ۱۳۸۵.

- صالحی، الهه؛ تحلیل عرفانی تمهیدات عین القضاة همدانی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی امین رحیمی؛ دانشگاه اراک: ۱۳۸۹.

۵. این پایان‌نامه بدون ذکر نام استاد راهنما و سال انتشار در سایت irandoc.ir آمده است.

۶. این پایان‌نامه بدون ذکر راهنما و سال انتشار آن در سایت irandoc.ir آمده است.

۴. این پایان‌نامه بدون ذکر نام دانشگاه در سایت irandoc.ir آمده است.

غزالی، تمهیدات عین القضاة همدانی، عبهرالعاشقین روزبهان بقلی شیرازی، لویح حمیدالدین ناگوری و لمعات فخرالدین عراقی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی محمود فتوحی رودمعجنی؛ دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۲.

۱-۲. کتاب‌ها

- اذکائی، پرویز؛ ماتیگان عین القضاة همدانی (هفت گفتار در عرفان پژوهی)؛ چاپ اول: همدان، مادستان، ۱۳۸۱، ۲۶۶ صفحه.

- اسدپور، رضا؛ از شور و شکفتن: بازنویسی کتاب تمهیدات اثر عین القضاة همدانی؛ چاپ دوم: تهران، اهل قلم، ۱۳۸۲، ۱۵۹ صفحه.

- افراسیاب پور، علی‌اکبر؛ عرفان جمالی: زیبایی پرستی ایرانی در اندیشه‌های عین القضاة همدانی، روزبهان بقلی شیرازی، ابن سبعین و حافظ؛ چاپ اول: تهران، ترفند، ۱۳۸۶، ۱۹۲ صفحه.

- افراسیابی، غلامرضا؛ سلطان العشاق؛ چاپ اول: شیراز، مرکز نشر دانشگاه شیراز، ۱۳۷۲، ۵۲۱، ۱۳۷۲ صفحه.

- بناپور، هاشم؛ عین القضاة همدانی؛ چاپ اول: تهران، دفتر پژوهش‌های فرهنگی، ۱۳۸۳، ۱۰۹ صفحه.

- پورجوادی، نصرالله؛ عین القضاة و استادان او؛ چاپ دوم: تهران، اساطیر، ۱۳۸۴، ۱۹۵ صفحه.

- دَبَاشی، حامد؛ عین القضاة همدانی: حال و هوای عقلانی زمان او؛ گردآوری حسین نصر؛ ترجمه و تحقیق حسین مریدی؛ چاپ اول: کرمانشاه، انتشارات دانشگاه رازی، ۱۳۸۵، ۹۶ صفحه.

- شکیبافر، یدالله و محمدکاظم کهدویی؛ برگزیده آثار عین القضاة همدانی؛ چاپ اول: یزد، خانه کتاب یزد، ۱۳۷۳، ۲۳۰ صفحه.

- علی‌پور، مصطفی؛ عین القضاة همدانی (چهره‌های عرفانی ۲)؛ ویژه جوانان و پژوهشگران؛ چاپ چهارم: تهران، تیرگان، ۱۳۸۵، ۹۶، ۱۳۸۵ صفحه.

_____؛ صوفیان شهید: روایت تحلیلی زندگی و اندیشه اجتماعی حلاج، عین القضاة و سهروردی؛ چاپ اول: تهران، تیرگان، ۱۳۸۴، ۲۰۰ صفحه.

- فتحی، زهرا؛ پژوهشی در اندیشه‌های عرفانی عین القضاة همدانی؛ چاپ اول: تهران، ترفند، ۱۳۸۴، ۲۱۵ صفحه.

- فرمنش، رحیم؛ احوال و آثار عین القضاة المیانجی الهمدانی؛ (بدون ذکر چاپ) تهران، ابن سینا، ۱۳۳۷، ۳۸۴ صفحه.

- محمدی هریکندی، سید قاسم؛ بررسی عشق در آثار عین القضاة همدانی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی سیاوش حق‌جو؛ دانشگاه مازندران؛ ۱۳۹۰.

- محمدی، معصومه؛ تحلیل و بررسی نقش انشاء در آثار فارسی عین القضاة همدانی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی علی‌اصغر میرباقری فرد؛ دانشگاه اصفهان؛ ۱۳۸۸.

- مرادی، افسانه؛ شرح و تحلیل گزیده نامه‌های عین القضاة همدانی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی علی‌شیخ‌الاسلامی؛ دانشگاه آزاد اسلامی؛ واحد تهران مرکزی؛ ۱۳۷۶.

- مظفری، سلماز؛ حدیث ابلیس (شیطان در ادبیات عرفانی)؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی دکتر سید احمد حسینی کازرونی؛ دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بوشهر؛ ۱۳۷۹.

- معصومی، فاطمه؛ عشق از دیدگاه ابن سینا و عین القضاة همدانی؛ کارشناسی ارشد الهیات؛ به راهنمایی شمس‌الله صفرلکی؛ دانشگاه ایلام؛ ۱۳۸۹.

- موسوی برازجانی، اسماء؛ مسئله ایمان در آثار عین القضاة همدانی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی حسن اکبری؛ دانشگاه سمنان؛ ۱۳۹۰.

- مولایی، مریم؛ دیدگاه‌های ادبی در آثار عین القضاة؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی مهدی محبتی؛ پژوهشکده ادبیات زنجان؛ ۱۳۸۹.

- مهرورزی درین سو، رقیه؛ کارنامه قرآنی عین القضاة همدانی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی عبدالوهاب شاهرودی؛ دانشگاه تربیت معلم تهران؛ ۱۳۹۲.

- ناویانی، فرشته؛ بررسی و تحلیل دستوری کتاب تمهیدات عین القضاة همدانی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی تقی وحیدیان کامیار؛ دانشگاه پیام نور، ۱۳۸۸^۷.

- نجفی طوقی، جواد؛ گونه‌شناسی (موارد و مصادیق) عرف ستیزی در آثار و افکار عین القضاة همدانی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی رستم شامحمدی؛ دانشگاه سمنان؛ ۱۳۸۲.

- نوریان لالایی، علی؛ بررسی درون‌مایه‌های نامه‌های عین القضاة همدانی؛ کارشناسی ارشد؛ به راهنمایی حسین فامیلیان سورکی؛ دانشگاه پیام نور، واحد مازندران؛ ۱۳۹۰.

- هاشمی، زهرا؛ بررسی نظام‌های استعاره‌ای عشق در پنج متن عرفانی براساس نظریه استعاره شناختی (با تکیه بر سوانح العشاق احمد

۷. این پایان‌نامه نیز بدون ذکر نام واحد دانشگاهی، در سایت irandoc.ir آمده است.

- اسدپور، رضا؛ «عشق چیزی دیگر است: گذری بر شرح سید محمد گیسودراز بر تمهیدات عین‌القضات همدانی»؛ اطلاعات حکمت و معرفت، شماره ۱۰، دی ۱۳۸۶، ص ۵۷-۵۳.

- افراسیابی، غلامرضا؛ «زندانی بغداد (۱): حقایق از زندگی و فلسفه عین‌القضات همدانی»؛ گوهر، شماره ۲۳ و ۲۴، بهمن و اسفند ۱۳۵۳، ص ۱۰۱۷۹-۱۰۷۴.

_____؛ «زندانی بغداد (۲): حقایق از زندگی و فلسفه عین‌القضات همدانی»؛ گوهر، شماره ۲۶، اردیبهشت ۱۳۵۴؛ ص ۱۴۵-۱۴۱.

_____؛ «عقاید عرفانی عین‌القضات همدانی»؛ چهارمین کنگره تحقیقات ایرانی، ۱، ۱۳۵۳، ص ۵۰-۴۳.

_____؛ «عین‌القضات همدانی در کتاب سلطان العشاق»؛ فرهنگ فارسی، شماره ۱، بهار ۱۳۷۳؛ ص ۱۰۳-۸۸.

- اکبری، منوچهر؛ «مقایسه سبکی مصباح الهدایه امام خمینی و تمهیدات عین‌القضات همدانی»؛ سبک‌شناسی نظم و نثر فارسی، شماره ۷، بهار ۱۳۸۹، ص ۱۱-۳.

- امامی جمعه، سید مهدی؛ «عین‌القضات در آینه هرمنوتیک مدرن»؛ دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه اصفهان، دوره دوم، شماره ۳۹، زمستان ۱۳۸۳، ص ۳۴-۲۱.

- انوار، سید عبدالله؛ «جلد سوم و مقدمه آقای دکتر منزوی بر این نامه‌ها: نامه‌های عین‌القضات همدانی»؛ چیستا، شماره ۱۷۱، مهر ۱۳۷۹، ص ۱۲۲-۱۱۹.

- انصاری، قاسم (مترجم)؛ «دفاعیات عین‌القضات همدانی»؛ نشر دانش، ج ۲، شماره ۱۳۶۱، ۳، ص ۵۶-۴۴.

- بابایی، نصرت‌الله؛ «شهادت عین‌القضات همدانی»؛ حافظ، شماره ۳۰، تیر ۱۳۸۵، ص ۲۲.

- بشردوست، مجتبی؛ «میراث عین‌القضات»؛ پژوهش‌های ادبی، شماره ۷، زمستان ۱۳۸۵، ص ۸۵-۷۲.

- بناءپور، هاشم؛ «عین‌القضات همدانی صوفی شهید»؛ بیمه و توسعه، شماره ۳، پاییز ۱۳۸۴، ص ۵۹-۵۸.

۸. در جلد چهارم فهرست مقالات فارسی در زمینه تحقیقات ایرانی ایرج افشار این مقاله با همین عنوان ذکر شده است، اما وقتی به خود نشر دانش مراجعه کردم با این عنوان مواجه شدم: دفاعیات و شهادت عین‌القضات همدانی است از نصرالله پورجوادی و بعد آمده: دفاعیات عین‌القضات همدانی، ترجمه و تحشیه رساله شکوی الغریب، دکتر قاسم انصاری، تهران، منوچهری، ۱۳۶۰، ۹۸ صفحه که معلوم می‌شود بر این ترجمه و تحشیه قاسم انصاری، دکتر پورجوادی بر این ترجمه او مقاله نوشته است.

- مایل هروی، نجیب؛ خاصیت اینگی: نقد حال، گزاره آرا و گزیده آثار فارسی عین‌القضات همدانی؛ چاپ اول: تهران: نشر نی، ۱۳۷۴، ۴۵۶ صفحه.

- مستعلی پارسا، غلامرضا؛ ابلیس میانه تکفیر و تقدیس: بررسی کتاب نظر عین‌القضات همدانی در مورد ابلیس و ارتباط آن با نظام احسن؛ چاپ اول: تهران، علم، ۱۳۸۹، ۲۵۰ صفحه.

- عین‌القضات همدانی، عبدالله بن محمد؛ نامه‌های عین‌القضات همدانی (ج ۳)؛ به اهتمام علینقی منزوی و عقیف عسیران؛ چاپ دوم: تهران، بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۴۸، ۴۴۴ صفحه.

_____؛ تمهیدات، مقدمه و تصحیح و تحشیه و تعلیق عقیف عسیران؛ چاپ هشتم: تهران، ۱۳۸۹، ۵۲۳ صفحه.

۳-۱. مقاله‌ها

- آزاد همدانی؛ «مشاهیر همدان»؛ ارمغان، سال ۱۷، شماره ۶، شهریور ۱۳۱۵، ص ۴۴۰-۴۳۳.

- اذکائی، پرویز؛ «حقیقت یاروایت: دیدگاه‌های عین‌القضات همدانی»؛ هستی، دوره ۲، سال سوم، شماره ۱۱، پاییز ۱۳۸۱، ص ۳۵-۱۹.

_____؛ «حکیم الهی همدان»؛ معارف، شماره ۳۴ و ۳۵، فروردین و آبان ۱۳۷۴. ص ۱۳۸-۱۲۰.

_____؛ «مزارات همدان (۱)»؛ میراث جاویدان، سال سیزدهم، شماره ۵۱، پاییز ۱۳۸۴، ص ۴۴-۳۱.

_____؛ «مزارات همدان (۲)»؛ میراث جاویدان، سال سیزدهم، شماره ۵۲، زمستان ۱۳۸۴، ص ۶۲-۴۷.

- اسداللهی، خدابخش؛ «ارکان پنج‌گانه اسلام از دیدگاه عین‌القضات همدانی»؛ پژوهش‌های اعتقادی کلامی، شماره ۱۰، تابستان ۱۳۹۲، ص ۷۰-۵۱.

_____؛ «اندیشه‌های عرفانی عین‌القضات در باب ابلیس»؛ ادبیات عرفانی و اسطوره‌شناختی، شماره ۱۴، بهار ۱۳۸۸، ص ۲۶-۹.

_____؛ «اندیشه‌های عرفانی عین‌القضات در موضوع عشق»؛ پژوهش‌های زبان و ادب فارسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه اصفهان، دوره جدید، شماره ۱، بهار ۱۳۸۸، ص ۴۴-۳۱.

_____؛ «شرایط و مقدمات سلوک از دیدگاه عین‌القضات همدانی»؛ پژوهش‌های زبان و ادبیات فارسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه اصفهان، دوره جدید، شماره ۶، تابستان ۱۳۸۹، ص ۶۰-۴۹.

- ۱۳۹۲، ص ۱۴-۱۰.
- خراسانی، مجدالعلی؛ «عین القضاة همدانی»؛ ارمغان، سال ۸، شماره ۶۱، فروردین ۱۳۰۶، ص ۴۱-۳۱.^۹
- خدیوجم، حسین؛ «عین القضاة همدانی»؛ آرش، شماره ۱۶، فروردین ۱۳۴۷، ص ۹۸-۱۰۰.
- دانش‌پژوه، محمدتقی؛ «احوال و آثار عین القضاة»؛ راهنمای کتاب، سال ۳، شماره ۱، اردیبهشت ۱۳۲۹، ص ۲۰۲-۱۹۶.
- دباشی، حمید؛ «عین القضاة همدانی و رساله شکوی الغریب او»؛ ایران نامه، شماره ۴۱، زمستان ۱۳۷۱، ص ۷۴-۵۷.
- دشتی، مهدی و منصوره تقوایی؛ «بهره‌های هنری عین القضاة از گزاه‌های دینی در تمهیدات»؛ پژوهش‌های معارف قرآنی، شماره ۵، تابستان ۱۳۹۰، ص ۱۵۰-۱۳۸.
- دودمان کوشکی، علی و عیسی داراب‌پور؛ «وصف زندان و احوال درونی در زندان سروده‌های فارسی و عربی»؛ پژوهش‌نامه ادب غنایی، سال نهم، شماره ۱۶، بهار و تابستان ۱۳۹۰، ص ۹۸-۷۳.
- ذکاوتی قراکزلو، علیرضا؛ «خاصیت اینگی (از نجیب مایل هروی)»؛ نشر دانش، سال ۱۵، شماره ۶، مهر و آبان ۱۳۷۴، ص ۳۸۱-۳۸۰.^{۱۰}
- ذکاوتی قراکزلو، علیرضا؛ «نگاهی به نامه‌های عین القضاة همدانی»؛ کتاب ماه ادبیات و فلسفه، شماره ۱۱ و ۱۲، مهر ۱۳۷۷، ص ۲۳-۲۱.
- رحمتی، جمیله؛ «دفتری در شور و دانایی: نگاهی گذرا بر تمهیدات عین القضاة»؛ کتاب ماه دین، شماره ۱۷۸، مرداد ۱۳۹۱، ص ۳۰-۲۵.
- رحمتی، جمیله؛ «غوری در رساله شکوی الغریب»؛ کتاب ماه دین، شماره ۱۷۸، مرداد ۱۳۹۱، ص ۴۶-۴۲.
- رضاییان، محمدرضا؛ «رمزبینه‌های اندامی انسان در رباعیات عین القضاة همدانی با تکیه بر ادبیات غنایی، تعلیمی و عرفانی»؛ تحقیقات تعلیمی - غنایی زبان و ادب فارسی دانشگاه آزاد واحد بوشهر، شماره ۱۴، زمستان ۱۳۹۱، ص ۱۳۸-۱۱۹.
- رضایی، لیلا و ابوالفضل محمدی؛ «فناي از خود و مرگ خود خواسته

- پارساپور، زهرا؛ «دیدگاه عین القضاة در باب حروف، حروف مقطعه و نقط»؛ لسان مبین، سال ۳، دوره جدید، شماره ۶، زمستان ۱۳۹۰، ص ۴۷-۳۱.
- پورجوادی، نصرالله؛ «عین القضاة و امام محمد غزالی»؛ معارف، شماره ۳، آذر - اسفند ۱۳۶۳، ص ۳۶-۳۳.
- پورجوادی، نصرالله؛ «برکة همدانی: استاد اتمی عین القضاة»؛ معارف، دوره ۲، شماره ۳، آذر و اسفند ۱۳۶۵، ص ۵۲۹-۴۹۹.
- پورجوادی، نصرالله؛ «فلسفه مذاهب از نظر عین القضاة همدانی»؛ نشر دانش، ج ۱، شماره ۴، خرداد و تیر ۱۳۶۰، ص ۲۱-۱۵.
- جابری نسب، نرگس؛ «یک حرف از هزاران حرف از مکتوبات عین القضاة همدانی»؛ فکر و نظر، شماره ۶-۷، بهار و تابستان ۱۳۸۷، ص ۱۶۴-۱۵۴.
- حاجیان‌نژاد، علیرضا؛ «معرفت از نظر عین القضاة همدانی»؛ دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، ش ۱۶۸ و ۱۶۹، زمستان ۱۳۸۲ و بهار ۱۳۸۳، ص ۶۰-۴۱.
- حجت، محمد؛ «تطبیق زبان عرفانی و شیوه نگارش عین القضاة همدانی و ابن عربی»؛ ادبیات تطبیقی دانشگاه شهید باهنر کرمان، دوره جدید، سال ۱، شماره ۵، زمستان ۱۳۹۰، ص ۱۲۲-۱۰۱.
- حسنی، حسین و مجید منصوری؛ «تأملی در نامه‌های عین القضاة همدانی»؛ کهن‌نامه ادب پارسی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال ۱، شماره ۱، بهار ۱۳۹۲، ص ۱۰-۱.
- حسنی، نرگس؛ «سیمای محمد در آثار عین القضاة همدانی»؛ دو فصلنامه علمی پژوهشی ادبیات عرفانی دانشگاه الزهراء، سال اول، شماره ۲، بهار و تابستان ۱۳۸۹، ص ۴۸-۲۵.
- _____؛ «عادت ستیزی در آثار عین القضاة همدانی»؛ مجله علوم انسانی دانشگاه الزهراء، سال ۱۶ و ۱۷، شماره ۶۱ و ۶۲، زمستان و بهار ۱۳۸۶، ص ۱۰۰-۷۱.
- _____؛ «سیمای ابلیس در آثار عین القضاة همدانی»؛ مطالعات عرفانی، شماره ۶، بهار و تابستان ۱۳۸۷، ص ۳۴-۵.
- خاتمی‌پور، حامد؛ «از خراسان تا همدان: بررسی تأثیر احمد غزالی بر عین القضاة همدانی»؛ پژوهش‌های ادبی و غنایی، سال ۱، شماره ۱، زمستان ۱۳۹۱، ص ۱۰۸-۹۲.
- خادمی، سمیه؛ «ابلیس و ارتباط آن با نظام احسن از منظر عین القضاة همدانی»؛ کتاب ماه فلسفه، شماره ۱۶۸، اردیبهشت

۹. در فهرست مقالات فارسی در زمینه تحقیقات ایرانی ایرج افشار جلد اول، عنوان مقاله «عین القضاة همدانی» است، اما در خود ارمغان عنوان آن ترجمه احوال عین القضاة است و اینکه شماره فروردین ۱۳۰۶ این مجله در آبان همین سال به طبع رسیده است.

۱۰. در جلد ششم فهرست مقالات فارسی در زمینه تحقیقات ایرانی ایرج افشار، شماره صفحات مقاله ص ۳۸۱-۳۸۱ است، در حالی که در خود نشر دانش همین سال و همین شماره، صفحات ۳۷-۳۶ است.

- ۲۸، شماره ۱۰، دی ۱۳۳۸، ص ۴۳۸-۴۳۳.
- طباطبایی، سید هادی؛ ابلیس، میانۀ تکفیر و تقدیس: بررسی کتاب «نظر عین القضاة همدانی در مورد ابلیس و ارتباط آن با نظام احسن دکتر غلامرضا مستعلی پارسا»؛ کتاب ماه دین، شماره ۱۷۸، مرداد ۱۳۹۱، ص ۴۷-۵۲.
- _____؛ «بررسی کتاب پژوهشی در اندیشه های عرفانی عین القضاة همدانی»؛ کتاب ماه دین، شماره ۱۷۸، مرداد ۱۳۹۱، ص ۵۸-۶۲.
- عرب، مریم و فاطمه مدرسی؛ «جایگاه قرآن و تأویل آن در تمهیدات عین القضاة همدانی»؛ معرفت، شماره ۱۶۱، اردیبهشت ۱۳۹۰، ص ۹۷-۱۱۲.
- _____؛ «صور خیال در تمهیدات عین القضاة همدانی»؛ مطالعات بلاغی، سال ۳، شماره ۶، پاییز و زمستان ۱۳۹۱، ص ۱۲۲-۹۹.
- عسیران، عقیف و علینقی منزوی؛ «نامه های عین القضاة همدانی»؛ کاوه، سال ۱۱، شماره ۳ و ۴، مهرماه ۱۳۵۲، ص ۱۶-۲۲.
- عرفانی، فرهاد؛ «غروب آخرین سپیده - داستان قتل عین القضاة همدانی»؛ چیستا، شماره ۲۲۰، تیر ۱۳۸۴، ص ۷۶۹-۷۶۲.
- علوی مقدم، مهیار، و سحر سعادت؛ «نقد و تحلیل نگرش هرمنوتیکی عین القضاة همدانی»؛ پژوهش های ادبی، سال ۷، شماره ۲۷، بهار ۱۳۸۹، ص ۵۹-۷۶.
- غلامی، طاهره؛ «پرونده رهیافت های جدید به عین القضاة همدانی: درآمدی مختصر و جامع بر زندگی و آثار عین القضاة»؛ کتاب ماه دین، شماره ۱۷۸، مرداد ۱۳۹۱، ص ۱۹-۱۴.
- _____؛ «درنگی در کتاب سلطان العشاق»؛ کتاب ماه دین، شماره ۱۷۸، مرداد ۱۳۹۱، ص ۵۷-۵۳.
- غلامی، محمدعلی؛ «عین القضاة و استادان او (از نصرالله پورجوادی)»؛ آینه پژوهش، شماره ۷، ۱۳۷۵، ص ۱۸۱-۱۷۸.
- غنی، قاسم؛ «عین القضاة همدانی: یادداشت های دکتر قاسم غنی»؛ لندن، شماره ۱۰، ۱۳۶۲، ص ۶۰۷-۶۰۴.
- فتحی، زهرا؛ «اندیشه وحدت وجود: سیری در تفکر قاضی همدانی»؛ کیهان فرهنگی، سال ۱۹، شماره ۱۸۵ و ۱۸۶، اسفند و فروردین ۱۳۸۱، ص ۸۷-۸۶.
- در اندیشه عین القضاة همدانی و یوحنا صلیبی»؛ ادیان و عرفان، سال ۴۶، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۹۲، ص ۵۱-۶۲.
- زیبایی نژاد، مریم؛ «نامه های عین القضاة همدانی»؛ کتاب ماه تاریخ و جغرافیا، شماره ۳۲، خرداد ۱۳۷۹، ص ۲۶-۲۲.
- ساکت، سلمان؛ «عشق از دیدگاه عین القضاة»؛ نامه انجمن، شماره ۱۲، زمستان ۱۳۸۲، ص ۹۲-۱۱۲.
- شادروی منش، محمد؛ «لویح از کیست؟»؛ مطالعات عرفانی، شماره ۱۰، پاییز و زمستان ۱۳۸۸، ص ۲۲۴-۲۰۳.
- شجاری، مرتضی؛ «دل آدمی و ویژگی های آن از دیدگاه عین القضاة همدانی»؛ مطالعات عرفانی، شماره ۱۵، تابستان و بهار ۱۳۹۱، ص ۱۰۲-۷۷.
- _____؛ «حقیقت ایمان از دیدگاه عین القضاة»؛ فلسفه دین، شماره ۲، تابستان ۱۳۹۲، ص ۷۷-۱۰۴.
- _____؛ «معرفت از دیدگاه عین القضاة»؛ ادبیات عرفانی و اسطوره شناختی، شماره ۲۰، پاییز ۱۳۸۹، ص ۸۵-۱۱۲.
- _____؛ «نظریه یادآوری و مبانی آن در عرفان اسلامی با تأکید بر دیدگاه عین القضاة و مولوی»؛ حکمت معاصر، سال ۱، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۸۹، ص ۵۴-۲۹.
- _____؛ «وحدت وجود از دیدگاه عین القضاة همدانی»؛ عرفان اسلامی، شماره ۳۶، تابستان ۱۳۹۲، ص ۵۱-۲۹.
- شریفیان، مهدی و احمد وفایی بصیر؛ «مشترکات سوانح العشاق و تمهیدات عین القضاة در باب عشق و تفکرات عارفانه»؛ عرفانیات در ادب فارسی، سال ۳، شماره ۹، زمستان ۱۳۹۰، ص ۱۱۴-۹۱.
- شکیبی ممتاز، نسرین؛ «مسافری از تمهیدات تا صدای پای آب - مشترکات عین القضاة همدانی و سهراب سپهری»؛ حافظ، شماره ۱۷، مرداد ۱۳۸۴، ص ۳۲-۲۹.
- شیخ الاسلام زنجانی؛ «توضیحاتی راجع به عین القضاة همدانی»؛ یادگار، سال ۳، شماره ۴، آذر ۱۳۲۵، ص ۶۷-۶۶.
- صباح، ا؛ «عین القضاة کیست؟»؛ کاوش، ج ۱، شماره ۳، اسفند ۱۳۳۹، ص ۲۷-۲۱.
- صفائی، ابراهیم؛ «آرامگاه باباطاهر و عین القضاة»؛ ارمغان، دوره ۱۱. نام نویسنده این مقاله نه در خود فهرست مقالات ایرج افشار و نه در خود مجله یادگار ذکر نشده است. ۱۲. نام نویسنده این مقاله نیز نه در خود فهرست مقالات ایرج افشار آمده است و نه در خود مجله کاوه.

_____؛ «آینه‌ای در برابر آینگی (نقد و بررسی کتاب خاصیت آینگی)»؛ کتاب ماه دین، شماره ۱۷۸، مرداد ۱۳۹۱، ص ۴۱-۳۷.

- لوسیون، لونارد؛ «در جست و جوی فنا: سیری در کتاب تمهیدات عین القضاة همدانی»؛ ترجمه م. جم نیا، صوفی، شماره ۱۶، پاییز ۱۳۷۱، ص ۳۵-۲۶.

- مدرسی، فاطمه و مریم عرب؛ «بلاغت نثر صوفیانه خطابی در تمهیدات عین القضاة»؛ کاوش نامه زبان و ادبیات فارسی، شماره ۲۵، پاییز و زمستان ۱۳۹۱، ص ۲۹۳-۳۲۲.

_____؛ «سبک نگارش تمهیدات عین القضاة همدانی بر پایه احوال مخاطب»؛ سبک‌شناسی نظم و نثر فارسی (بهار ادب)، سال ۴، شماره ۱، پیاپی ۱۱، بهار ۱۳۹۰، ص ۴۰۰-۳۷۵.

_____، مونا همتی و مریم عرب؛ «شطیحات عین القضاة همدانی»؛ ادبیات عرفانی و اسطوره‌شناسی، سال ۷، شماره ۲۵، زمستان ۱۳۹۰، ص ۱۹۲-۱۶۷.

_____ و مریم عرب؛ «نگاهی به عوامل موسیقی ساز در تمهیدات عین القضاة»؛ قنون ادبی دانشگاه اصفهان، سال ۵، شماره ۹، پیاپی ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۲، ص ۳۵-۴۸.

- منزوی، پروین؛ «عین القضاة همدانی»؛ وحید، سال ۶، شماره ۶، خرداد، ۱۳۴۸، ص ۵۲۹-۵۱۵.

- منزوی، علینقی؛ «خداشناسی و ارتباط آدمی با خدا از دیدگاه عین القضاة همدانی و دیگر گنویس‌های اسلامی»؛ چیستا، شماره ۱۰۹ و ۱۰۸، اردیبهشت و خرداد ۱۳۷۳، ص ۷۵۰-۷۳۶.

_____؛ «داوری عین القضاة میان ابن‌سینا و ابوسعید ابوالخیر»؛ چیستا، سال ۹، شماره ۴، دی ۱۳۷۰، ص ۵۰۹-۵۰۸.

_____؛ «نگاهی به کتاب خاصیت آینگی: زمانه و احوال عین القضاة همدانی (از نجیب مایل هروی)»؛ چیستا، شماره ۸ و ۹، اردیبهشت و خرداد ۱۳۷۶، ص ۶۳۰-۶۱۴.

_____؛ «[شطح و طامات] در عین القضاة همدانی و نامه‌های او»؛ چیستا، سال ۹، شماره ۲ و ۳، آبان و آذر ۱۳۷۰، ص ۲۰۱-۱۹۵.

- محبتی، مهدی؛ «تأویل بی‌خویش نویسی: تحلیلی تازه از نگره‌های ادبی عین القضاة همدانی»؛ نقد ادبی، سال ۲، شماره ۸، زمستان ۱۳۸۸، ص ۷۲-۳۵.

- محمدی، معصومه؛ «بررسی و تحلیل نقش امر و نهی در آثار فارسی

_____؛ «نظری و گذری بر احوال و آثار و اندیشه‌های عرفانی قاضی همدانی»؛ فرهنگ زنجان، شماره ۱۵، بهار ۱۳۸۰، ص ۱۳۰-۱۲۹.

_____؛ «مضامین مشترک عرفانی شیخ شهاب‌الدین سهروردی و عین القضاة همدانی»؛ عرفان اسلامی، شماره ۸، تابستان ۱۳۸۵، ص ۱۴۹-۱۳۳.

- فرمنش، رحیم؛ «رسالة لوائح منسوب به عین القضاة»؛ نقش بر آب، تهران، ۱۳۶۸، ص ۶۶۹-۶۶۶.

- فرهادی نیک، لیلا؛ «نگاهی اجمالی به موضوعات نامه‌های عین القضاة همدانی»؛ نامه پارسی، شماره ۵۲، بهار ۱۳۸۹، ص ۶۹-۴۷.

- فروهر، نصرت‌الله؛ «عین القضاة و شرط راهرو و سالک در طریقت»؛ فرهنگ قوس، شماره ۲۱ و ۲۲، بهار و تابستان ۱۳۸۲، ص ۲۳۲-۲۱۱.

- کمالی‌زاده، طاهره؛ «معرفت عرفانی در آرای عین القضاة همدانی»؛ ادیان و عرفان؛ سال ۴۴، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۰، ص ۸۴-۶۱.

- کیانی، فاطمه؛ «باطنی‌گری اتهام عین القضاة همدانی»؛ پژوهش‌نامه ادیان؛ سال ۶، شماره ۱۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۱، ص ۱۵۶-۱۲۷.

- کمپانی زارع، مهدی؛ «عشق فرض راه است: نگاهی گذرا به آموزه عشق در آثار عین القضاة همدانی»؛ کتاب ماه دین، شماره ۱۷۸، مرداد ۱۳۷۸، ص ۶۹-۶۳.

_____؛ «گر حجاب از جان‌ها برخاستی: سیری در فهم قرآن کریم از منظر عین القضاة همدانی»؛ کتاب ماه دین، شماره ۱۷۸، مرداد ۱۳۹۱، ص ۳۶-۳۱.

- کوشش، رحیم و دیگران؛ «تحلیل وجهی از زیبایی‌شناسی سخن عرفانی: مطالعه موردی سجع در نامه‌های عین القضاة»؛ متن پژوهی ادبی، شماره ۵۲، تابستان ۱۳۹۱، ص ۸۸-۶۵.

- گرجی، مصطفی و اکرم امانی؛ «گوهر حیات معنوی در نگاه عین القضاة همدانی (محمد ص) در مقام بودن یا دیدن»؛ مطالعات عرفانی، شماره ۶، پاییز و زمستان ۱۳۸۶، ص ۱۳۰-۱۰۷.

_____؛ «نقد و تحلیل آپوکالیپس در آثار عرفانی - وحیانی و نقش آن در گفتگوی فرهنگ‌ها»؛ پژوهش‌های ادبی، شماره ۴، تابستان ۱۳۸۳، ص ۱۶۶-۱۴۵.

- لشکری، سارا؛ «نگاهی به کتاب عین القضاة همدانی و استادان او»؛ کتاب ماه دین، شماره ۱۷۸، مرداد ۱۳۹۱، ص ۲۴-۲۰.

مجله ادبیات تربیت معلم، سال ۱۱، شماره ۴۲ و ۴۳، پاییز و زمستان ۱۳۸۲، ص ۷۳-۵۱.

_____؛ «ابیات عربی نامه‌های عین القضاة همدانی»؛ زبان و ادب، شماره ۲۱، پاییز ۱۳۸۳، ص ۲۷-۱.

_____؛ «ابیات عربی نامه‌های عین القضاة همدانی (بخش ۲، قسمت ۱)»؛ پیک نور، سال ۲، شماره ۳، پاییز ۱۳۸۳، ص ۶۰-۵۲.

- واعظ، سعید؛ «ابیات عربی نامه‌های عین القضاة همدانی (بخش ۲، قسمت ۲)»، زبان و ادب (متن پژوهی ادبی)، شماره ۲۷، بهار ۱۳۸۵، ص ۴۶-۳۳.

- وزین، م؛ «مروری بر آثار عین القضاة همدانی»؛ نامه فرهنگستان، شماره ۵، بهار ۱۳۷۵، ص ۱۲۷-۱۰۲.

- وفایی بصیر، احمد؛ «جایگاه و سیر تاریخی ستایش ابلیس در ادب فارسی»؛ مجله زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی اراک، شماره ۹، بهار ۱۳۸۶، ص ۱۸۴-۱۵۳.

- یوسفی، محمدرضا و الهه حیدری؛ «نور سیاه: پارادوکس زیبای عرفانی»؛ ادیان و عرفان، سال ۴۵، ش ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۱، ص ۱۹۳-۱۷۱.

- یزدانی، نجف؛ «نگاه تقریبی عین القضاة همدانی به مکاتب مختلف»؛ مطالعات تقریبی مذاهب اسلامی، دوره جدید، سال ۹، شماره ۳۴، زمستان ۱۳۹۲، ص ۴۶-۳۰.

- یوسف پور، محمداکرم و اختیار بخشی؛ «بررسی مقایسه‌ای عنصر نور در مثنوی با مهم‌ترین آثار ادب عرفانی فارسی تا قرن نهم هجری»؛ ادب پژوهی، شماره ۷ و ۸، بهار و تابستان ۱۳۸۸، ص ۹۹-۷۹.

- یوسفی پور کرمانی، پوران؛ «تأملی در اندیشه‌های عین القضاة همدانی»؛ فصلنامه ادبیات فارسی، سال ۵، شماره ۱۳، بهار و تابستان ۱۳۸۸، ص ۲۳-۱.

۲. فهرست موضوعی پژوهش‌های انجام شده درباره عین القضاة همدانی

۲-۱. عین القضاة و قرآن کریم

- جایگاه قرآن و تأویل آن در تمهیدات عین القضاة همدانی، مریم عرب و فاطمه مدرسی، ۱۳۹۰. (مقاله)

- کارنامه قرآنی عین القضاة همدانی، رقیه مهرورزی درین سو، ۱۳۹۲. (پایان نامه)

- گرجاب از جان‌ها برخاستی: سیری در فهم قرآن کریم از منظر

عین القضاة همدانی»؛ فنون ادبی، سال ۶، شماره ۵، پاییز و زمستان ۱۳۹۰، ص ۱۵۰-۱۳۹.

- موسوی جهان آبادی، سمیه سادات و ناصر گذشته؛ «سپهر دین کی برکگور و طور ماوراء عقل عین القضاة همدانی»؛ ادیان و عرفان، سال ۴۴، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۹۱، ص ۱۴۸-۱۲۹.

- موسوی، مصطفی؛ «عین القضاة همدانی: شگفتی عالم انسانی»؛ ایران شناخت، شماره ۱۰، پاییز ۱۳۷۷، ص ۱۳۵-۷۴.

- میرباقری فرد، سید علی اصغر و شهرزاد نیازی؛ «بررسی و تحلیل زبان عرفانی در آثار عین القضاة همدانی»؛ پژوهش‌های فلسفی - کلامی، شماره ۴۵، پاییز و زمستان ۱۳۸۹، ص ۲۸۶-۲۶۷.

_____ و معصومه محمدی؛ «بررسی و تحلیل نقش انشاء در آثار فارسی عین القضاة همدانی»؛ شعر پژوهی، شماره ۲، تابستان ۱۳۸۹، ص ۲۰۸-۱۸۵.

_____؛ «بررسی و تحلیل نقض پرسش در آثار فارسی عین القضاة همدانی»؛ پژوهش‌های ادبی، سال هفتم، شماره ۲۹ و ۳۰، پاییز و زمستان ۱۳۸۹، ص ۱۶۶-۱۴۹.

- لطیف الله؛ (تسویه و ترجمه) غایة الامکان فی درایة المکان تصنیف عین القضاة همدانی؛ دانش، شماره ۱، ۱۳۶۴، ص ۱۸۹-۱۸۴.

- نزهت، بهمن؛ «نماد نور در ادبیات صوفیه»؛ مطالعات عرفانی، شماره ۹، بهار و تابستان ۱۳۸۸، ص ۱۸۶-۱۵۷.

- نصرالهی، یدالله و مهناز مهدی زاد فرید؛ «دل و بازتاب آن در آثار عین القضاة همدانی»؛ مجله ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شهرکرد، شماره ۲۶، پاییز ۱۳۹۱، ص ۱۳۰-۱۱۱.

- نصرتی، عبدالله؛ «عشق در تمهیدات عین القضاة همدانی»؛ همدان، شماره ۵، بهار ۱۳۷۵، ص ۱۱-۹.

- نعمتی، زهرا؛ «مقایسه برخی اصطلاحات تمهیدات با چند متن عرفانی»؛ فصلنامه ادبیات فارسی، سال ۶، شماره ۱۵، بهار و تابستان ۱۳۸۹، ص ۱۸۷-۲۰۸.

- نوایی، عبدالحسن؛ «عین القضاة»؛ یادگار، سال ۳، شماره ۲، مهر ۱۳۲۵، ص ۷۰-۶۳.

- نیکوهمت، احمد؛ «عین القضاة همدانی: عارف بزرگ قرن پنجم»؛ ارمغان، دوره ۴۲ و ۴۳، شماره ۳، خرداد ۱۳۵۲، ص ۲۱۳-۲۱۱.

- واعظ، سعید؛ «ابیات عربی نامه‌های عین القضاة همدانی»؛

- زیبایی از دیدگاه عین القضاة همدانی، مهدیه حجتی، ۱۳۹۲. (پایان نامه)

- سیراندیشه‌های عرفانی در رباعیات بابا افضل، عین القضاة همدانی و علاء الدوله سمنانی، زهرا دهقانی ساروکلائی، ۱۳۸۹. (پایان نامه)

- سیمای محمد در آثار عین القضاة همدانی، نرگس حسنی، ۱۳۸۹. (مقاله)

- عادت ستیزی در آثار عین القضاة همدانی، نرگس حسنی، ۱۳۸۶. (مقاله)

- عادت ستیزی معنایی در نثر عرفانی با تأکید بر تمهیدات، تذکره الأولیا و اسرار التوحید، سمیه گنجی، ۱۳۸۷. (پایان نامه)

- عرفان جمالی: زیبایی پرستی ایرانی در اندیشه‌های عین القضاة همدانی، روزبهان بقلی شیرازی، ابن سبعین و حافظ، علی اکبر افراسیاب پور، ۱۳۸۶. (کتاب)

- عقاید عرفانی عین القضاة همدانی، غلامرضا افراسیابی، ۱۳۵۳. (مقاله)

- عین القضاة همدانی: شگفتی عالم انسانی، مصطفی موسوی، ۱۳۷۷. (مقاله)

- فلسفه مذاهب از نظر عین القضاة همدانی، نصرالله پورجوادی، ۱۳۶۰. (مقاله)

- فنای از خود و مرگ خودخواسته در اندیشه‌های عین القضاة همدانی، لیلا رضایی و ابوالفضل محمدی، ۱۳۹۲. (مقاله)

- گونه‌شناسی (موارد و مصادیق) عرف ستیزی در آثار و افکار عین القضاة همدانی، جواد نجفی طوقی، ۱۳۸۲. (پایان نامه)

- گوهر حیات معنوی در نگاه عین القضاة همدانی (محمد ص) در مقام بودن یا دیدن، مصطفی گرجی، واکرم امانی، ۱۳۸۶. (مقاله)

- ماتیکان عین القضاة همدانی (هفت گفتار در عرفان پژوهی)، پرویز اذکائی، ۱۳۸۱. (کتاب)

- مبانی و لوازم زیبایی از منظر عین القضاة همدانی، رقیه سهرابی، ۱۳۹۰. (پایان نامه)

- نقد و تحلیل آپوکالیپس در آثار عرفانی - وحیانی و نقش آن در گفتگوی فرهنگ‌ها، مصطفی گرجی، ۱۳۸۳. (مقاله)

عین القضاة همدانی، مهدی کمپانی زارع، ۱۳۹۱. (مقاله)

۲-۲. اندیشه‌های عرفانی عین القضاة همدانی

- ارکان پنج‌گانه اسلام از دیدگاه عین القضاة همدانی، خدابخش اسداللهی، ۱۳۹۲. (مقاله)

- انسان کامل از دیدگاه عین القضاة همدانی، زهرا خرقانی، ۱۳۸۹. (پایان نامه)

- بررسی رؤیا در متون منشور عرفانی فارسی تا پیش از قرن هفت و مقایسه آن با روان‌شناسی تحلیلی، مهنوش مانی، ۱۳۸۹. (پایان نامه)

- بررسی مفهوم جبر و اختیار در متون منشور عرفانی: احمد غزالی، عین القضاة همدانی، روزبهان بقلی شیرازی، ولی‌الله اسماعیل‌پور، ۱۳۶۲. (پایان نامه)

- بررسی مقایسه‌ای عنصر نور در مثنوی با مهم‌ترین آثار ادب عرفانی فارسی تا قرن نهم هجری، محمداکرم یوسف‌پور و اختیار بخشی، ۱۳۸۸. (مقاله)

- پژوهشی در اندیشه‌های عرفانی عین القضاة همدانی، زهرا فتحی، ۱۳۸۴. (کتاب)

- تأملی در اندیشه‌های عین القضاة همدانی، یوسف‌پور کرمانی، پوران، ۱۳۸۸. (مقاله)

- تجلی یگانگی مذاهب در منظومه فکری عین القضاة همدانی، زهرا فتحی. (پایان نامه)

- تحلیل‌گفتمان انتقادی اندیشه سیاسی - عرفانی عین القضاة همدانی، طیبه غیائی، ۱۳۹۱. (پایان نامه)

- تمهیدات، عبدالله بن محمد عین القضاة همدانی، مقدمه و تصحیح و تحشیه و تعلیق عقیف عسیران، ۱۳۸۹. (کتاب)

- حقیقت یا روایت: دیدگاه‌های عین القضاة همدانی، پرویز اذکائی، ۱۳۸۱. (مقاله)

- خاصیت آینگی: نقد حال، گزاره آرا و گزیده آثار فارسی عین القضاة همدانی، نجیب مایل هروی، ۱۳۷۴. (کتاب)

- دیدگاه عین القضاة در باب حروف، حروف مقطعه و نقط، زهرا پارساپور، ۱۳۹۰. (مقاله)

- رمزینه‌های اندامی انسان در رباعیات عین القضاة همدانی با تکیه بر ادبیات غنایی، تعلیمی و عرفانی، رضاییان، محمدرضا، ۱۳۹۱. (مقاله)

حلاج، تمهیدات و نامه‌های عین القضاة همدانی، رساله العشق احمد غزالی و امهات آثار عطار و مثنوی مولوی، بهادر جاویدانه، ۱۳۸۴. (پایان نامه)

- سیمای ابلیس در آثار عین القضاة همدانی، نرگس حسنی، ۱۳۸۷. (مقاله)

- شیطان از دیدگاه عارفان، مجتبی دماوندی، ۱۳۷۱. (پایان نامه)

- نظر عین القضاة همدانی در مورد ابلیس و ارتباط آن با نظام احسن، غلامرضا مستعلی پارسا، ۱۳۸۹. (کتاب)

- نور سیاه: پارادوکس زیبای عرفانی، محمدرضا یوسفی و الهه حیدری، ۱۳۹۱. (مقاله)

۲-۷. جایگاه اصطلاحات عرفانی نزد عین القضاة همدانی

- شرح اصطلاحات عرفانی آثار عین القضاة همدانی، حدیثه توکل، ۱۳۸۷. (پایان نامه)

- فرهنگ مفاهیم و مصطلحات آثار عین القضاة همدانی، نرگس حسنی، ۱۳۸۴. (پایان نامه)

۲-۸. جایگاه تأویل نزد عین القضاة همدانی

- بررسی تحلیلی - تطبیقی دیدگاه‌های عین القضاة همدانی درباره تأویل و فهم متن، سحر سعادت، ۱۳۸۹. (پایان نامه)

- تأویلات عرفانی در آثار عین القضاة همدانی زهرا، پارساپور، ۱۳۷۶. (پایان نامه)

۲-۹. جایگاه دل نزد عین القضاة همدانی

- دل آدمی و ویژگی‌های آن از دیدگاه عین القضاة همدانی، مرتضی شجاری، ۱۳۹۱. (مقاله)

- دل و بازتاب آن در آثار عین القضاة همدانی، یدالله نصرالهی و مهناز مهدی زاد فرید، ۱۳۹۱. (مقاله)

۲-۱۰. خداشناسی از منظر عین القضاة همدانی

- خداشناسی و ارتباط آدمی با خدا از دیدگاه عین القضاة همدانی و دیگر گنوسیست‌های اسلامی، علینقی منزوی، ۱۳۷۳. (مقاله)

۲-۱۱. شرایط سلوک از دیدگاه عین القضاة همدانی

- شرایط و مقدمات سلوک از دیدگاه عین القضاة همدانی، خدابخش اسداللهی، ۱۳۸۹. (مقاله)

- عین القضاة و شرط راهرو و سالک در طریقت، نصرت‌الله فروهر، ۱۳۸۲. (مقاله)

- نگاه تقریبی عین القضاة همدانی به مکاتب مختلف، نجف یزدانی، ۱۳۹۲. (مقاله)

- نماد نور در ادبیات صوفیه، بهمن نزهت، ۱۳۸۸. (مقاله)

۲-۳. ایمان از منظر عین القضاة همدانی

- حقیقت ایمان از دیدگاه عین القضاة، مرتضی شجاری، ۱۳۹۲. (مقاله)

- مسئله ایمان در آثار عین القضاة همدانی، اسماء موسوی برازجانی، ۱۳۹۰. (پایان نامه)

۲-۴. بررسی آثار عین القضاة همدانی از دیدگاه نظریه‌های ادبی

- بررسی و تحلیل اصول و مؤلفه‌های سوررئالیسم در آثار فارسی احمد غزالی و تمهیدات عین القضاة همدانی، محبت زمانی، ۱۳۹۲. (پایان نامه)

- ساختار شکنی در شعر عطار، مولانا و عین القضاة همدانی، سید محمدرضا ابطحی نجف‌آبادی، ۱۳۹۰. (پایان نامه)

- عین القضاة در آینه هرمنوتیک مدرن، سید مهدی امامی جمعه، ۱۳۸۳. (مقاله)

- نظریه یادآوری و مبانی آن در عرفان اسلامی با تأکید بر دیدگاه عین القضاة و مولوی، مرتضی شجاری، ۱۳۸۹. (مقاله)

- نقد و تحلیل نگرش هرمنوتیکی عین القضاة همدانی، مهیار علوی مقدم و سحر سعادت، ۱۳۸۹. (مقاله)

۲-۵. تمهیدات و سوانح

- مشترکات سوانح العشاق و تمهیدات عین القضاة در باب عشق و تفکرات عارفانه، مهدی شریفیان و احمد وفایی بصیر، ۱۳۹۰. (مقاله)

۲-۶. جایگاه ابلیس در اندیشه عین القضاة همدانی

- ابلیس و ارتباط آن با نظام احسن از منظر عین القضاة همدانی، سمیه خادمی، ۱۳۹۲. (مقاله)

- اندیشه‌های عرفانی عین القضاة در باب ابلیس، خدابخش اسداللهی، ۱۳۸۸. (مقاله)

- جایگاه و سیر تاریخی ستایش ابلیس در ادب فارسی، احمد وفایی بصیر، ۱۳۸۶. (مقاله)

- حدیث ابلیس (شیطان در ادبیات عرفانی)، سلماز مظفری، ۱۳۷۹. (پایان نامه)

- سیری در آثار و افکار اکابر صوفیه در باب ابلیس با تأکید بر طواسین

منزوی، ۱۳۷۰. (مقاله)

- رساله اضحویه ابن سینا و معادشناسی عین القضاة همدانی، زهرا فتیحی. (پایان نامه)

۲-۱۵. عین القضاة و آثارش

- برگزیده آثار عین القضاة همدانی، یدالله شکیبافرو محمدکاظم کهدویبی، ۱۳۷۳، (کتاب)

- خاصیت آیینگی (از نجیب مایل هروی)، علیرضا ذکاوتی قراگزلو، ۱۳۷۴. (مقاله)

- عین القضاة همدانی و رساله شکوی الغریب او، حمید دباشی، ۱۳۷۱. (مقاله)

- غایة الامکان فی درایة المکان تصنیف عین القضاة همدانی، لطیف الله (تسویه و ترجمه)، ۱۳۶۴. (مقاله)

- غوری در رساله شکوی الغریب، جمیله رحمتی، ۱۳۹۱. (مقاله)

- لویح از کیست؟ محمد شادروی منش، ۱۳۸۸. (مقاله)

- مروری بر آثار عین القضاة همدانی، م، وزین، ۱۳۷۵. (مقاله)

۲-۱۶. عین القضاة و احمد غزالی

- از خراسان تا همدان: بررسی تأثیر احمد غزالی بر عین القضاة همدانی، حامد خاتمی پور، ۱۳۹۱. (مقاله)

- بررسی تأثیرات سوانح العشاق بر نامه‌های عین القضاة و اشعار فخرالدین عراقی، اکرم کمال موسوی، ۱۳۸۲. (پایان نامه)

۲-۱۷. عین القضاة و استادان او

عین القضاة و استادان او، نصرالله پورجوادی، ۱۳۸۴ (کتاب)

۲-۱۸. عین القضاة و باطنی‌گری

- باطنی‌گری اتهام عین القضاة همدانی، فاطمه کیانی، ۱۳۹۱. (مقاله)

۲-۱۹. عین القضاة و تمهیدات

- از شور و شکفتن: بازنویسی کتاب تمهیدات اثر عین القضاة همدانی، رضا اسدپور، ۱۳۸۲. (کتاب)

- بررسی سیر تحول نثر شاعرانه متصوفه تا قرن هفتم، محسن حسینی، ۱۳۸۳. (پایان نامه)

- بررسی و تحلیل دستوری کتاب تمهیدات عین القضاة همدانی، فرشته ناویانی، ۱۳۸۸. (پایان نامه)

۲-۱۲. شطح و طامات در آثار عین القضاة همدانی

- [شطح و طامات] عین القضاة همدانی و نامه‌های او، علینقی منزوی، ۱۳۷۰. (مقاله)

- شطحیات عین القضاة همدانی، فاطمه مدرسی و مونا همتی و مریم عرب، ۱۳۹۰. (مقاله)

- نقد و بررسی شطحیات در آثار چهار تن از بزرگان ادب فارسی: عین القضاة همدانی، روزبهان بقلی شیرازی، سنایی غزنوی و ابوسعید ابی‌الخیر، سهراب کشاورزی، ۱۳۸۵. (پایان نامه)

۲-۱۳. عشق از دیدگاه عین القضاة همدانی

- اندیشه‌های عرفانی عین القضاة در موضوع عشق، خدابخش اسداللهی، ۱۳۸۸. (مقاله)

- بررسی عشق در آثار عین القضاة همدانی، سید قاسم محمدی هریکنیدی، ۱۳۹۰. (پایان نامه)

- بررسی عشق و محبت در آثار احمد غزالی در مقایسه با عین القضاة همدانی، داوود بسطام، ۱۳۹۲. (پایان نامه)

- بررسی نظام‌های استعاره‌ای عشق در پنج متن عرفانی بر اساس نظریه استعاره شناختی (با تکیه بر سوانح العشاق احمد غزالی، تمهیدات عین القضاة همدانی، عبهرالعاشقین روزبهان بقلی شیرازی، لویح حمیدالدین ناگوری و لمعات فخرالدین عراقی)، بی بی زهره هاشمی، ۱۳۹۲. (پایان نامه)

- عشق از دیدگاه ابن سینا و عین القضاة همدانی، فاطمه معصومی، ۱۳۸۹. (پایان نامه)

- عشق از دیدگاه عین القضاة، سلمان ساکت، ۱۳۸۲. (مقاله)

- عشق در تمهیدات عین القضاة همدانی، عبدالله نصرتی، ۱۳۷۵. (مقاله)

- عشق فرض راه است: نگاهی گذرا به آموزه عشق در آثار عین القضاة همدانی، مهدی کمپانی زارع، ۱۳۷۸. (مقاله)

- نقش عشق در تکامل انسان از دیدگاه احمد غزالی، عین القضاة و ابن عربی، حسین جماعتی، ۱۳۹۰. (پایان نامه)

- نگرش خاص عین القضاة همدانی به عشق، محمدعلی شرافتی، ۱۳۸۵. (پایان نامه)

۲-۱۴. عین القضاة، ابن سینا و ابوسعید ابوالخیر

- داوری عین القضاة میان ابن سینا و ابوسعید ابوالخیر، علینقی

- مضامین مشترک عرفانی شیخ شهاب‌الدین سهروردی و عین القضاة همدانی، زهرا فتحی، ۱۳۸۵. (مقاله)

۲-۲۴. عین القضاة و کی یرکگور

- سپهردین کی یرکگور و طور ماوراء عقل عین القضاة همدانی، سمیه سادات موسوی جهان‌آبادی و ناصر گذشته، ۱۳۹۱. (مقاله)

۲-۲۵. عین القضاة و محمد غزالی

- عین القضاة و امام محمد غزالی، نصرالله پورجوادی، ۱۳۶۳. (مقاله)

۲-۲۶. معرفت عرفانی از منظر عین القضاة همدانی

- معرفت از دیدگاه عین القضاة، مرتضی شجاری، ۱۳۸۹. (مقاله)

- معرفت از نظر عین القضاة همدانی، علیرضا، حاجیان نژاد ۱۳۸۲ و ۱۳۸۳. (مقاله)

- معرفت عرفانی در آرای عین القضاة همدانی، طاهره کمالی‌زاده، ۱۳۹۰. (مقاله)

۲-۲۷. معرفی عین القضاة: زندگی و شهادت او

- آرامگاه باباطاهر و عین القضاة، ابراهیم صفائی، ۱۳۳۸. (مقاله)

- احوال و آثار عین القضاة المیانجی الهمدانی، رحیم فرمنش، ۱۳۳۷. (کتاب)

- احوال و آثار عین القضاة، محمدتقی دانش‌پژوه، ۱۳۲۹. (مقاله)

- باغ قاضی: مجموعه فرهنگی - آرامگاهی عین القضاة همدانی با نگرش به مفاهیم اصیل معماری ایرانی و اسلامی، البرز داوودی، ۱۳۶۲. (پایان‌نامه)

- پرونده رهیافت‌های جدید به عین القضاة همدانی: درآمدی مختصر و جامع بر زندگی و آثار عین القضاة، طاهره غلامی، ۱۳۹۱. (مقاله)

- توضیحاتی راجع به عین القضاة همدانی، شیخ الاسلام زنجانی، ۱۳۲۵. (مقاله)

- حکیم الهی همدان، پرویز اذکائی، ۱۳۷۴. (مقاله)

- زندانی بغداد (۱): حقایق از زندگی و فلسفه عین القضاة همدانی، غلامرضا افراسیابی، ۱۳۵۳. (مقاله)

- زندانی بغداد (۲): حقایق از زندگی و فلسفه عین القضاة همدانی، غلامرضا افراسیابی، ۱۳۵۴. (مقاله)

- سلطان العشاق، غلامرضا افراسیابی، ۱۳۷۲. (کتاب)

- بلاغت نثر صوفیانه خطابی در تمهیدات عین القضاة، فاطمه مدرسی و مریم عرب، ۱۳۹۱. (مقاله)

- بهره‌های هنری عین القضاة از گزاره‌های دینی در تمهیدات، منصوره تقوایی، ۱۳۸۹. (پایان‌نامه)

_____؛ مهدی دشتی و منصوره تقوایی، ۱۳۹۰. (مقاله)

- تحلیل عرفانی تمهیدات عین القضاة همدانی، الهه صالحی، ۱۳۸۹. (پایان‌نامه)

- تعلیقه بر تمهیدات عین القضاة همدانی، فرزانه دُرستان، ۱۳۸۹. (پایان‌نامه)

- در جست و جوی فنا: سیری در کتاب تمهیدات عین القضاة همدانی، لوسیون، لونارد، ۱۳۷۱. (مقاله)

- دفتری در شور و دانایی: نگاهی‌گذرا بر تمهیدات عین القضاة، جمیله رحمتی، ۱۳۹۱. (مقاله)

- سبک نگارش تمهیدات عین القضاة همدانی بر پایه احوال مخاطب، فاطمه مدرسی و مریم عرب، ۱۳۹۰. (مقاله)

- عشق چیزی دیگر است: گذری بر شرح سید محمد گیسودراز بر تمهیدات عین القضاة همدانی، رضا اسدپور، ۱۳۸۶. (مقاله)

- نقد و بررسی ساختار نثر عین القضاة همدانی در تمهیدات، زرین تاج پرهیزکار، ۱۳۷۴. (پایان‌نامه)

۲-۲۰. عین القضاة و داوری میان ابن سینا و ابوسعید ابی‌الخیر

- داوری عین القضاة میان ابن سینا و ابوسعید ابوالخیر، علینقی منزوی، ۱۳۷۰. (مقاله)

۲-۲۱. عین القضاة و زندان

- دفاعیات عین القضاة همدانی، قاسم انصاری، ۱۳۶۱. (مقاله)

- وصف زندان و احوال درونی در زندان سروده‌های فارسی و عربی، علی دودمان کوشکی و عیسی داراب‌پور، ۱۳۹. (مقاله)

۲-۲۲. عین القضاة و سپهری

- مسافری از تمهیدات تا صدای پای آب - مشترکات عین القضاة همدانی و سهراب سپهری، نسرین شکیبی ممتاز، ۱۳۸۴. (مقاله)

۲-۲۳. عین القضاة و سهروردی

- علم النفس از دیدگاه شیخ اشراق و عین القضاة، محبوبه غفوری، ۱۳۸۳. (پایان‌نامه)

- شهادت عین القضاة همدانی، نصرت‌الله بابایی، ۱۳۸۵. (مقاله)
- صوفیان شهید: روایت تحلیلی زندگی و اندیشه اجتماعی حلاج، عین القضاة و سهروردی، مصطفی علی پور، ۱۳۸۴. (کتاب)
- عارفان شهید، مهناز رضانی، ۱۳۷۳. (پایان‌نامه)
- عین القضاة کیست؟ صباح، ۱۳۳۹. (مقاله)
- عین القضاة همدانی، پروین منزوی، ۱۳۴۷. (مقاله)
- عین القضاة همدانی (چهره‌های عرفانی ۲)، مصطفی علی پور، ۱۳۸۵. (کتاب)
- عین القضاة همدانی: حال و هوای عقلانی زمان او، حامد دبّاشی، ۱۳۸۵. (کتاب)
- عین القضاة همدانی، حسین خدیوچم، ۱۳۴۷. (مقاله)
- عین القضاة همدانی صوفی شهید، هاشم بناء پور، ۱۳۸۴. (مقاله)
- عین القضاة همدانی: عارف بزرگ قرن پنجم، احمد نیکوهمت، ۱۳۵۲. (مقاله)
- عین القضاة همدانی، مجدالعلی خراسانی، ۱۳۰۶. (مقاله)
- عین القضاة همدانی، هاشم بناپور، ۱۳۸۳. (کتاب)
- عین القضاة همدانی: یادداشت‌های دکتر قاسم غنی، قاسم غنی، ۱۳۶۲. (مقاله)
- غروب آخرین سپیده - داستان قتل عین القضاة همدانی، فرهاد عرفانی، ۱۳۸۴. (مقاله)
- مزارات همدان (۱)، پرویز اذکائی، ۱۳۸۴. (مقاله)
- مزارات همدان (۲)، پرویز اذکائی، ۱۳۸۴. (مقاله)
- مشاهیر همدان، آزاد همدانی، ۱۳۱۵. (مقاله)
- «میراث عین القضاة»، مجتبی بشردوست، ۱۳۸۵. (مقاله)
- نظری و گذری بر احوال و آثار و اندیشه‌های عرفانی قاضی همدانی، زهرا فتحی، ۱۳۸۰. (مقاله)
- ۲-۲۸. مقایسه تمهیدات با آثار دیگر**
- مقایسه برخی اصطلاحات تمهیدات با چند متن عرفانی، زهرا نعمتی، ۱۳۸۹. (مقاله)
- مقایسه سبکی مصباح الهدایة امام خمینی و تمهیدات
- عین القضاة همدانی، منوچهر اکبری، ۱۳۸۹. (مقاله)
- ۲-۲۹. نامه‌های عین القضاة همدانی**
- ابیات عربی نامه‌های عین القضاة همدانی، سعید واعظ، ۱۳۸۲. (مقاله)
- ابیات عربی نامه‌های عین القضاة همدانی (بخش ۲، قسمت ۱)، سعید واعظ، ۱۳۸۳. (مقاله)
- ابیات عربی نامه‌های عین القضاة همدانی، سعید واعظ، ۱۳۸۳. (مقاله)
- ابیات عربی نامه‌های عین القضاة همدانی، سعید واعظ، ۱۳۸۵. (مقاله)
- بررسی درون‌مایه‌های نامه‌های عین القضاة همدانی، علی نوریان لالایی، ۱۳۹۰. (پایان‌نامه)
- بررسی و شرح نامه‌های عین القضاة همدانی (جلد ۱)، اکبر کلاهدوزان، ۱۳۷۵. (پایان‌نامه)
- بررسی و شرح نامه‌های عین القضاة همدانی (ج ۲)، تقی اجیه، ۱۳۷۴. (پایان‌نامه)
- تأملی در نامه‌های عین القضاة همدانی، حسین حسینی و مجید منصور، ۱۳۹۲. (مقاله)
- تعلیقات نامه‌های عین القضاة همدانی، لیلا فرهادی نیک، ۱۳۸۵. (پایان‌نامه)
- جلد سوم و مقدمه آقای دکتر منزوی برای این نامه‌ها: نامه‌های عین القضاة همدانی، سید عبدالله انوار، ۱۳۷۹. (مقاله)
- شرح و تحلیل گزیده نامه‌های عین القضاة همدانی، افسانه مرادی، ۱۳۷۶. (پایان‌نامه)
- فهرست تحلیلی و موضوعی نامه‌های عین القضاة همدانی (ج ۱)، یلدا قرقرچی، ۱۳۸۴. (پایان‌نامه)
- نامه‌های عین القضاة همدانی (ج ۳)، عبدالله بن محمد عین القضاة همدانی، به اهتمام علینقی منزوی و عقیف عسیران، ۱۳۴۸. (کتاب)
- نامه‌های عین القضاة همدانی، عقیف عسیران و علینقی منزوی، ۱۳۵۲. (مقاله)
- نامه‌های عین القضاة همدانی، مریم زیبایی نژاد، ۱۳۷۹. (مقاله)

- سید علی اصغر میرباقری فرد و شهرزاد نیازی، ۱۳۸۹. (مقاله)
- بررسی و تحلیل نقش امر و نهی در آثار فارسی عین القضاة همدانی، معصومه محمدی، ۱۳۹۰. (مقاله)
- بررسی و تحلیل نقش انشاء در آثار فارسی عین القضاة همدانی، سید علی اصغر میرباقری فرد و معصومه محمدی، ۱۳۸۹. (مقاله)
- بررسی و تحلیل نقش پرسش در آثار فارسی عین القضاة همدانی، سید علی اصغر میرباقری فرد و معصومه محمدی، ۱۳۸۹. (مقاله)
- تأویل بی خویش نویسی: تحلیلی تازه از نگره‌های ادبی عین القضاة همدانی، مهدی محبتی، ۱۳۸۸. (مقاله)
- تحلیل و بررسی نقش انشاء در آثار فارسی عین القضاة همدانی، معصومه محمدی، ۱۳۸۸. (پایان‌نامه)
- تحلیل وجهی از زیبایی‌شناسی سخن عرفانی: مطالعه موردی سجع در نامه‌های عین القضاة، رحیم کوشش و دیگران، ۱۳۹۱. (مقاله)
- تطبیق زبان عرفانی و شیوه نگارش عین القضاة همدانی و ابن عربی، محمد حبیب، ۱۳۹۰. (مقاله)
- دیدگاه‌های ادبی در آثار عین القضاة، مریم مولایی، ۱۳۸۹. (پایان‌نامه)
- صور خیال در تمهیدات عین القضاة همدانی، مریم عرب و فاطمه مدرسی، ۱۳۹۱. (مقاله)

منابع

الف) کتاب‌نامه

- اسفندیاری، محمد، ۱۳۷۴، آیین تدوین کتاب‌شناسی، آینه پژوهش، ش ۳۵، ص ۱۶-۴.
- افشار، ایرج، ۱۳۸۶-۱۳۴۸، فهرست مقالات فارسی در زمینه تحقیقات ایرانی، جلد ۹، تهران: جلد اول تا سوم: شرکت سهامی کتاب‌های جیبی با همکاری انتشارات فرانکلین، جلد ۴-۶: انتشارات علمی و فرهنگی، جلد ۷-۹: مرکز دایرة المعارف بزرگ اسلامی (مرکز پژوهش‌های ایرانی و اسلامی)، از جلد ۷-۹ به کوشش ایران ناز کاشیان.

ب) تارنما

- <http://www.noormags.com>
- <http://www.magiran.com>
- <http://www.ensani.ir>
- <http://www.irandoc.ac.ir>
- <http://www.journals.sid.ir>

- نگاهی اجمالی به موضوعات نامه‌های عین القضاة همدانی، لیلا فرهادی نیک، لیلا، ۱۳۸۹. (مقاله)
- نگاهی به نامه‌های عین القضاة همدانی، علیرضا ذکاوتی قراگزلو، ۱۳۷۷. (مقاله)
- یک حرف از هزاران حرف از مکتوبات عین القضاة همدانی، نرگس جابری نسب، ۱۳۸۷. (مقاله)

۲-۳۰. نقد آثار نوشته شده درباره عین القضاة همدانی

- آینه‌ای در برابر آینگی (نقد و بررسی کتاب خاصیت آینگی)، سارا لشکری، ۱۳۹۱. (مقاله)
- ابلیس، میانه تکفیر و تقدیس: بررسی کتاب نظر عین القضاة همدانی در مورد ابلیس و ارتباط آن با نظام احسن، دکتر غلامرضا مستعلی پارسا، سید هادی طباطبایی، ۱۳۹۱. (مقاله)
- بررسی کتاب پژوهشی در اندیشه‌های عرفانی عین القضاة همدانی، سید هادی طباطبایی، ۱۳۹۱. (مقاله)
- درنگی در کتاب سلطان العشاق، طاهره غلامی، ۱۳۹۱. (مقاله)
- عین القضاة و استادان او از نصرالله پورجوادی، محمدعلی غلامی، ۱۳۷۵. (مقاله)
- عین القضاة همدانی در کتاب سلطان العشاق، غلامرضا افراسیابی، ۱۳۷۳. (مقاله)
- نگاهی به کتاب خاصیت آینگی: زمانه و احوال عین القضاة همدانی (از نجیب مایل هروی)، علینقی منزوی، ۱۳۷۶. (مقاله)
- نگاهی به کتاب عین القضاة همدانی و استادان او، سارا لشکری، ۱۳۹۱. (مقاله)

۲-۳۱. وحدت وجود از دیدگاه عین القضاة همدانی

- اندیشه وحدت وجود: سیری در تفکر قاضی همدانی، زهرا فتحی، ۱۳۸۱. (مقاله)
- وحدت وجود از دیدگاه حسین بن منصور حلاج، احمد غزالی، عین القضاة همدانی و جایگاه ابلیس و انبیاء، محمدکاظم پورمؤمنی، ۱۳۸۸. (پایان‌نامه)

- وحدت وجود از دیدگاه عین القضاة همدانی، مرتضی شجاری، ۱۳۹۲. (مقاله)

۲-۳۲. ویژگی‌های زبان ادبی و عرفانی عین القضاة همدانی

- بررسی و تحلیل زبان عرفانی در آثار عین القضاة همدانی،

